

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 520, za pol leta K 260, za četrt leta K 130. Posamezna številka 11 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatelj na uredništvo in upravištvo Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6., I. nadstropje.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo, in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Iz državnega gospodarstva.

Državni proračun, ki ga je vlada dne 29. julija predložila poslanski zbornici nam podaja prav žalostno sliko in mučen vtisk napravljiva govora finančnega ministra, ki ga je imel ob tej priliki. Izdatki so proračunjeni na 24321 milijonov, prejemki pa na 4855 milijonov kron, imamo torej primanjkljaj v znesku 19.466 milijonov kron.

Od izdatkov odpadajo tri četrtine, torej 18 milijard na vojne stroške. Vojna nas velja vsak mesec poldrugo milijardo! In sicer znaša izdatek vojne uprave 12 milijard kron, dočim povzročajo civilni upravi vojna 6 milijard kron več stroškov. Od tega zneska odpada na preskrbnino 3430 milijonov kron. Minister je imenoval preskrbnino „teško rano v našem narodnem in državnem gospodarstvu“ in je trdil, da preskrbnina „zatira veselje do dela“. Finančni minister rabi izraze „špisarja“, ki je tudi presenečen nad „velikimi vsotami“, ki se plačujejo svojcem vpoklicanih braniteljev domovine. Razen za preskrbnino porabi civilna uprava še naslednje večje zneske zaradi vojnega stanja: 541 milijonov za preskrbo beguncev, 751 milijonov za pozidanje po vojni uničenih pokrajin, 854 milijonov za draginjske doklade državnih uslužbencev.

V vojnih izdatkih 18 milijonov kron niso vračunani izdatki za obresti vojnih dolgov. Vojni dolgovi znašajo sedaj 63 milijard kron. Za obrestovanje tega dolga moramo plačati na leto 2510 milijonov kron! To se pravi: vsak prebivalec države mora plačati za te dolgove 93 K obresti, rodbina štirih članov torej 372 K na leto.

Razumljivo je torej, da finančni minister išče po novih virih dohodkov in tolaži javnost, češ, da je položaj resen, toda vendar ne brezupen. Najprej je treba, tako je rekel finančni minister, poskrbeti za 2500 milijonov kron za obrestovanje vojnih dolgov potom novih rednih državnih dohodkov. Dosedaj uvedeni zvišani davki dajo državi 1200 milijonov kron. Treba jih je torej zvišati še za 800 milijonov kron z novimi davki. Seveda z direktnimi. Finančni minister pa sam prav ne zaupa svojem načrtu. Tu bi utegnulo — trpeti narodno gospodarstvo; v svojem razvoju bi bilo ovirano. Torej predvsem indirektni davki, ki jih morajo nositi potrpežljive množice.

Minister je še dalje sporočil, da kroži med prebivalstvom že za 24 milijard bankovcev! Država si je namreč, kakor je razvidno iz dopisa, ki ga je poslala kontrolna komisija državnih dolgov poslanski zbornici, zopet najela posojila pri Avstroogrski banki dne 27. aprila, 1. junija in 27. junija po 954 milijonov kron v bankovcih. Kroži bankovcev torej že desetkrat več, kakor jih je krožilo pred vojno med prebivalstvom!

Neobičajno žalostna slika so državne finance, ki jo je pokazal finančni minister. Učinek vojne! Koliko časa bo še trajala vojna? Kakšno bo državno gospodarstvo prihodnje leto? Finančni minister nam ni mogel obetati tolažljivih upov.

§ 1154 b obč. drž. zakonika.

(Za rudarje in druge delavce.)

O določbah tega paragrafa smo že neštetokrat pisali, vendar pa opazamo, da delavstvo in tudi podjetniki še vedno ne poznajo določb tega zakona. Lahko trdimo, da dve tretjini delavcev še danes ne uživa malenkostne ugodnosti, ki jo nudi ta zakon. Delavec ima po tej določbi pravico do plače tudi, če ne dela, in sicer, če je že najmanj štiri tedne v službi pri dotičnem podjetniku pa oboli. Kdor torej zboli v tem primeru mu gre plača za en teden, če je bolan en teden ali več, ali za toliko dni, kolikor je bolan do enega tedna. Pa tudi v drugih primerih mu gre ta pravica: če mora ostati od dela iz nepremagljivih vzrokov, če je v rodbini bolezen, če ima oblastven poziv, če ponesreči itd. V vseh teh primerih mu sme odtegniti delodajalec od plače le oni del, ki ga prispeva za bolniško blagajno, to je, navadno eno tretjino, le pri nekaterih bolniških blagajnah plačujejo delodajalci polovico prispevka.

Rudarji so imeli zaradi tega dolgo prekanje z rudniškimi podjetniki, ker so ti trdili, da rudarji ne spadajo pod določbe tega zakona. Končno pa je to vprašanje predložilo ministrstvo najvišjemu sodnemu dvoru, ki je definitivno izrekel, da veljajo te določbe tudi za rudarje. Razsodbo smo objavili že zadnjič v Delavcu in danes hočemo o njej izpregovoriti nekoliko podrobneje.

Z rozsodbo je torej dognano, da imajo načelno rudarji pravico do plače v zmislu § 1154 b. Doslej so razna sodišča razsojala to vprašanje različno, odslej pa podobnih zahtevkov rudarjev ne bodo mogla več odklanjati, češ da utemeljujeta § 210 in 214 rudarskega zakona, da rudarji nimajo take pravice. Ni pa še smatrati kljub tej načelni rozsodbi, da je vprašanje za rudarje konkretno in končno rešeno.

Predvsem izjavlja najvišji sodni dvor, da se § 1154 b ne more porabljati pri rudarjih, če tvori službeni red bistveni del delovne pogodbe in je v tej delovni pogodbi kaj o neplačevanju te mezde. V vsakem posameznem slučaju bo torej moralo sodišče preiskati, jeli ima službeni red značaj delovne pogodbe. To je pa jako sporno vprašanje in je tudi komaj domnevati, da bi sodišča smatrala službene rede v rudništvu kot delovne pogodbe, zakaj službeni redi v rudništvu niso medsebojni dogovori med delavci in podjetniki o bodočem delovnem razmerju, marveč so enostranske zahteve rudniških posestnikov, ki jih morajo rudarji odobriti, če ne nasprotujejo rudarskemu zakonu. V praksi se torej utegne le zgoditi, da bi utegnili smatrati službeni red kot delovno pogodbo, če bi pri sestavi službenega reda ali tudi le delni izpremembi skupina II. (torej delavci) rudarske zadruge sodelovala in z besedilom službenega reda bila izrečno zadovoljna. Če je torej v takem službenem redu, sprejeten s pritrdilom skupine II., kakšna določba, ki se tiče neupravičenosti ali pa upravičenosti mezde v takih slučajih, tedaj velja tudi v zmislu rozsodbe najvišjega sodnega dvora z dne 2. julija 1918 dotična določba službenega reda.

Določba pa, ki bi jasno odrekala ali pa priznavala omenjeno mezdo v zmislu § 1154 b. pa se ne nahaja v nobenem službenem redu v Avstriji, že zato ne, ker so bili vsi službeni redi napravljeni že pred uveljavitvijo tega paragrafa, in so po podjetnikih vse Avstrije predlagane spremembe službenega reda v tem zmislu, da bi se rudarji odrekli tej pravici, po navetu organizacije odklonili vsi delavski zastopniki rudarskih združenj in končno je bila tudi pritožba podjetnikov na upravno sodišče, ker prve instance niso potrdile službenih redov s takimi spremembami, ki so jih napravili podjetniki sami, zavrnjena. Po tem stvarnem položaju bi bili torej rudarji nedvomno upravičeni do mezde v slučajih uvodoma navedenih zadržkov.

Žal se je treba bati, ker je v gotovem oziru za delavce neugodna rozsodba najvišjega sodnega dvora z meseca februarja 1918 še vedno v veljavi, da utegnejo sodišča določbo nekaterih službenih redov, ki pravijo povsem splošno da gre delavcu pravica do mezde le za resnično izvršeno delo, tako razlagati, da jim v tem primeru ne gre mezda. Tako razlaganje, kakor smo imeli že večkrat priliko dokazati, je krivo; ne odgovarja ne besedilu ne duhu rozsodbe najvišjega sodnega dvora z dne 2. julija, ki prav konkretno pravi, da je upravičenost do mezde odvisna od službenega reda le tedaj, če ima službeni red značaj delovne pogodbe in če določa izrečno ali se rudarji odrekajo tej pravici ali ne. Kljub temu, da po našem mnenju pravno stvar popolnoma jasna, moramo vendar računati s tem, da prepir o plačevanju te mezde še davno ni končan.

Rudarsko organizacijo velja § 1154 b zaradi svoje nesrečne sestave besedila in svoje nejasnosti že več nego 10 000 K samo na pravovarstvenih stroških, pa bo kljub rozsodbi najvišjega sodnega dvora povzročal še nove stroške. Ni nam žal stroškov, nasprotno, s pomočjo teh stroškov nam je bilo mogoče spraviti to vprašanje v tek, in tisočem rudarjev pa smo s tem pripomogli do njih pravnih pravic. Z rozsodbo najvišjega sodnega dvora torej boj za odškodninsko mezdo še ni končan popolnoma, toda vprašanje je postalo za rudarje ugodneje, boj za pravo mezdo odškodnino pa se še nadaljuje. Vršiti se bo moral predvsem pred sodišči toliko časa, da bodo trdoglavi rudniški posestniki pripravljani, skleniti s svojimi delavci pravtako pogodbo glede te odškodninske mezde, kakor so jih sklenili ostali industrijski avstrijski že meseca januarja 1917. — Boj, ki vodijo rudarji za svojo pravico, bodi vzor tudi vsakemu posameznemu delavcu drugih strok.

Kdaj plača pošta odškodnino?

Ker se sedaj izgubi toliko poštnih pošiljatev, je primerno, če vemo, kdaj plača pošta odškodnino. O tem določa § 213 poštnih naredbe z dne 22. septembra 1916 naslednje:

Pošta plačuje odškodnino le v teh primerih:

za izgubo vpisanih pismenih pošiljatev; odškodnina znaša 50 kron za eno pošiljatev neglede na njeno vrednost;

za izgubo, zmanjšanje ali poškodbo vrednostnih papirjev in zavojev (nezaklenljive ali zaklenljive) z ali brez navedbe vrednosti; povrne se največ navadna vrednost na kraju in ob času oddaje, vendar

če pri zavojih ni napovedana vrednost, ne več kot za paket do 3 kg 15 kron, za 3 do 5 kg 25 kron, za več kot 5 kg vendar le za vsak kilogram cele pošiljave 5 kron, pri čemer se računa ulomek za cel kilogram; pri poštnih nakaznicah jamči pošta za vplačani znesek;

pri poštnih povzetjih; za pošiljave v tistem obsegu kakor za pošiljave brez povzetja; če se pošiljatev prejemalcu vroči, ne da bi se dvignil povzeti znesek, za v resnici nastalo škodo, vendar le do zneska, na kateri se povzete glasi.

Drugačno povračilo se ne plačuje; zlasti ne jamči pošta za zamujeni dobiček, za zamudo pri odpošiljavi, na poti ali pri dostavljanju.

Imamo torej tudi pravico do povračila, če oddani zavoj brez napovedi vrednosti ne pride na določeno mesto ali če iz zavoja kaj izmanjka. Toda treba je dokazati, kaj je manjkalo, in to je težko. Če imamo sum, da kaj manjka, potem naj se takoj v pričo poštnega sela napravi zapisnik o tem, kar je prišlo, in izroči poštnemu selu.

Svetovna vojna.

Kakor za stavo se nadaljuje svetovna vojna. Le nekaj opazamo sedaj, kar prej nismo opazali. Vojni hujskači so nekoliko umolkili. Navidez je to nekaj posebnega, vendar se pa ne smemo prekmalu veseliti in pričakovati, da je prišlo med vojujočimi do spoznanja, da je treba končati vojno. Vojni kričarji sigurno še bolj kriče in govore zmagoslavne in hujskajoče govore, ki pa jih cenzura centralnih držav ne pripušča k nam. Vojni hujskači osrednjih držav pa imajo posvetovanja, dolga posvetovanja iščejo pota, kako bi bili kos protiskajočemu nasprotniku; iščejo novih potez, novih zvez in novih pomočkov, kako vzdrže vojno razpoloženje. Res je, da ne nastopajo proti mirovnim strujam s tisto odločnostjo, kakor so to delali prej tu in tam, toda svojo organizacijo razprejajo z izredno vestnostjo in izredno previdnostjo.

Najhujši boji se odigravajo že dalje časa na zahodni fronti, kjer ljuto napadajo angleške in francoske čete nemške postojanke. Glavni boji se vrše že ves čas med rekama Oiso in Aisno, pa tudi na Flanderskem se pričenjajo boji. Ententa skuša na teh mestih vsekakor prebiti nemško fronto, kar pa doslej še ni dosegla. Francozi zbirajo ogromne množice kolonijalnih čet na bojišču; tudi Amerika ima baje že nad milijon svojih vojakov v Evropi, ki pa, kakor priznavajo ententni krogi sami, še niso dovolj izvežbani za vojskovanje. Kakor vse kaže, se bo vojna nadaljevala tudi še drugo leto, zakaj sporazum ne odneha, dokler ne doseže svojega namena. Pri zadnjih bojih so Nemci dosegli nekaj uspehov na prostoru.

Na italijanskem bojišču so le manjši boji. Italijani so poizkusili prekoračiti reko Piavo, kar pa se je preprečilo.

Iz Albanije in Macedonije ne poročajo nič posebnega.

V Aziji so Angleži prodrli že do petrolejskega mesta Baku ob Kaspiškem morju. Turki se drže menda večinoma le v defenzivi.

Na Ruskem so razmere še vedno zamotane. Meščansko časopisje prorokuje padec boljševiške vlade neprestano v srčni tolažbi, da se strmoglavi delavska in kmetiška vlada sovjetov. Poročila, ki jih razširjajo pri nas o boljševikih so seveda kar najneugodnejša, dasi pravijo ustna sporočila, drugih ne dopušča cenzura, da so boljševiki dobro organizirani in se najbrže sprijaznijo tudi s socialnimi revolucionarji, da utrdijo delavski komisariat. Stališče sovjetov je res težavno, ker so njih prijatelji v osred-

njih državah njih prav taki nasprotniki kakor ententa, ki je zasedla murmansko obrežje, ki vkoraka (Japonci, Kitajci in Američani) v Sibirijo, vrhutegi pa podpira ententa Čehoslovake in meščanske elemente v Rusiji, osrednje države pa rusko buržvazijo v boju proti boljševikom po drugih delih Rusije. Čehoslovakom ne gre dobro: deloma so se že vdali. Obe ekspediciji ob murmanskem obrežju in ona v Sibiriji, ki ju je pričela ententa, pa ne obeta mnogo; vsaj letos ne, zakaj zima je pred durmi in v teh krajih pozimi ni mogoče operirati z veliko armado, majhna pa ne more imeti nikakršnih uspehov.

Tako se vrši svetovna vojna brez konca in kraja; izbruh svoj ogenj sedaj tu sedaj tam, sedaj se pojavljajo odseki njeni tukaj, sedaj tam, v družabnih odnošajih vse propada, vse prehaja v nekako meščansko anarhijo, ki bo napravila konec vojni s splošnim razsulom, če se odgovorni činitelji prej ne iztrezejo. Zadnja ura bije; to nam izpričujejo težke razmere, ki jih ima človeštvo že do grla dovelj.

Domači pregled.

Aprovizacija je tudi letos doslej takorekoč odrekla. Velik del pridelkov je že pospravljenih, toda v prehrani ni še nikakoršnega izboljšanja. V petem letu vojne smo, toda vse izkušnje teh dolgih in trpljenjapolnih let niso prav nič navdile merodajnih krogov. Prvo, kar se vsako leto povdarja, je vse prepozno, drugo pa tako površna izvedba, da res ni vredno stotakov za ogromni aparat, ki deluje v prehrani. Sta pa tudi cene in pa strpljivost napram vojnim oderuhom stvari, ki povzročata prav veliko gorja. Če pomislimo, koliko nekateri ljudje prestrdajo, drugi pa razkošno živijo, potem koliko živijo se pokvari po skladiščih in koliko se jih pokarmi, potem imamo šele jasno sliko, ki nam pove, da je krivda prevelike prehranske bede le uredba, čeprav se pridelava znatno manj kakor pred vojno. Če se manj pridelava se pa na drugi strani živila bolj izrabljajo. To so razmere, o katerih lahko trdimo, da so nezdrave, da ni prave volje. V teh razmerah namreč bogati sloji lahko udobno živijo ob tihotapski kupčiji, drugi pa niti za nujno potrebo nimajo življenskih potrebščin. Izšla je sicer zopet neka stroga naredba proti tihotapstvu, toda ta zadeva, če se ne izvede zmiselno in praktično, le siromašne sloje, ki si morajo preskrbovati po takozvani lastni „rekviziciji“ z živili, ker jim aprovizacije ničesar ne dajo. Povsod, kamor se ozreš, gleda iz vseh uredeb kapitalistiški duh „boljših“, ki so pravi varovanci meščanske morale.

Presojevalnice cen. Ustanovile so se presojevalnice cen, ki naj bi uravnavale cene. Kako razumejo posamezne presojevalnice cen svoj posel, kaže n. pr. presojevalnica cen v Rudolfovem. Ta je izdala svoje mnenje glede cen pri nadrobni prodaji klobukov tako, da je dovolila prodajalcu klobukov zaslužiti poleg stroškov vožnje in zapakanja še 40 odstotkov!! Ako stane klobuk prodajalca 30 kron, sme ga prodajati za 42 K in zaslužiti pri enem komadu 12 kron!! Če proda klobučarski trgovec 100 klobukov na teden, lahko zasluži 1200 kron. Res: presojevalnica cen!! Ljubljanska presojevalnica pa dovoljuje 20 — 25 resp. 30 odstotkov!! V Ljubljani so gospodje že bolj usmiljeni... V Novem mestu so pa „sami med seboj...“

Jesenice. V nedeljo dne 25. t. m. se bo vršil pri Jelenu na Savi ob 10. dopoldne društven shod kovinarjev z dnevnim redom: Organizacija in nje delovanje. Udeležite se shoda!

Upravna mletja in drobljenja za lastno potrebo podjetnikov kmetijskih obratov potrebnih množin žita. Izšel je ukaz kranjske deželne vlade, iz katerega posnemamo, da veljajo do naslednjega kot plačilo za mlenje cene, določene s tukajšnjim ukazom z dne 23. septembra 1917

l., dež. zak. št. 44 in sicer za en metrisk stot: za mlenje pšenice, rži, ječmena, ajde, koruze, prosa, ovsu in mešanega žita 5 K; za izdelavo ješprenja 8 K; za izdelavo kaše 4 K 50 vin., za drobljenje ovsu in koruze ter za mlenje zadnjega žita za krmo 3 K. Za hrambo žita in mlijskih izdelkov v mlinih se ne sme zahtevati posebno plačilo. — Semlevanje se vrši po predpisih, ki jih vsakokrat izda za posamezne vrste žita c. kr. urad za ljudsko prehrano, oziroma zavod za promet z žitom ob času vojne. — Do nadaljnjega se mora semleti iz 100 kg žita: pri pšenici, rži, ječmenu in koruzi najmanj 85 kg enotne moke in 12 1/2 kg otrobov; pri ajdi najmanj 60 kg moke in 10 kg otrobov in 25 luščine. Zapravitve se od 100 kg ne sme računati več kot 12 1/2 odstotkov pri pšenici, rži, ječmenu in koruzi in 5 odstotkov pri ajdi.

Naknadna begunska podpora. „Osrednji odbor“ na Dunaju poroča: C. kr. ministrstvo za notranje zadeve je izdalo nov odlok z dne 7. t. m., št. 45790, ki spreminja znani odlok z dne 5. junija, št. 17010 v tem zmislu, da je prisoditi begunsko podporo vsem tistim beguncem, ki so morali vsled hipno nastopajočih vojnih dogodkov zapustiti svoje redno bivališče. Begunske oblasti, ki so doslej že zavrnilo prošnje za naknadno begunsko podporo, na zahtevo beguncev same spremene svoj prvotni sklep in naj dovolijo naknadno begunsko podporo. Zato naj se vsak, ki je dobil prošnjo zavrnjeno, zopet oglasi pri domačem okrajnem glavarstvu, oziroma naj nanj vloži prošnjo. Ako torej begunci dokažejo, da so morali bežati vsled hipno nastopivših vojnih dogodkov (n. pr. bombardiranje Škedenja po laških letalcih), imajo pravico do podpore. Prošnja se mora sklicevati na odlok c. kr. ministrstva za notranje zadeve z dne 7. avgusta 1918. št. 45790.

Draginjske doklade za industrijske uradnike. Pritožna komisija na Dunaju je naznanila Zvezi industrijskih uradnikov, da smatra kot primerne naslednje draginjske doklade: za uradnike z mesečno plačo do 200 K 110 odstotkov temeljne plače, do 300 K 90 odstotkov, do 450 K 80 odstotkov, do 600 K 70 odstotkov, do 750 K 65 odstotkov. Oženjenim vrhu tega za njihove žene po 20 ozir. 15 in 10 odstotkov doklade in za vsakega otroka po 25 odstotkov. Tvrde so pod prisilno izvršitvijo dolžne, te doklade izplačati.

Naknadne prijave kadilcev. Kadilci, ki se hočejo naknadno zglasti kot stalni odjemalci tobaka, morajo odslej svoje pravilno sestavljene, na vojnopoštni dopisnici napisane prijave podati vsako nedeljo od 9. do 10. ure dopoldne pri pristojnem oddelku (ekspozituri) finančne straže. Kadilci, ki so po 17. juniju 1918 izpremenili svoje bivališče, morajo razven tega dokazati s potrdilom onega oddelka finančne straže, ki je pristojen za njih prejšnje bivališče da doslej niso imeli karte za kadilce ali pa da so jo že oddali. Do karte upravičeni vojaki morajo še posebej predložiti dovolilo finančnega ravnateljstva v Ljubljani. Naknadne prijave podane 25. avgusta in 1. septembra 1918, se bodo že vpoštevale pri delitvi tobaka za štiritedensko dobo od 5. avgusta do 1. septembra 1918 katera delitev se bo vršila nekako sredi septembra.

Odjava petroleja. S 1. septembrom t. l. se nanovo uredi oddaja petroleja. Izdajale se bodo zopet petrolejske nakaznice le onim, ki nimajo druge razsvetljave. Pri tem se bo oziralo pred vsem na javne zavode, obrtniške, kmečke in delavske sloje, posebno pa na železniške uslužbenke. Zaloge petroleja so omejene, zato bo zopet umestna varčnost.

Nove pristojbine za brzojavke. C. kr. poštno in brzojavno ravnateljstvo v Trstu sporoča, da se bo od 1. septembra t. l. naprej pobiral pri sprejemanju pristojbin zavezanih državnih in zasebnih brzojavk, v številni časniške in tiskovne brzojavke, na vse prometne smeri razven tarifnih pristojbin

povišek 20 v za vsako brzojavko in da se je določila pristojbina za vključenje (registracijo) skrajšanih brzojavnih naslovov in posebnih dostavljanih navodil za Trst, Primorsko in Kranjsko na 50 K letno (dosedaj 40 K)

Strogi ukrepi proti tihotapstvu žita in moke. Z ozirom na to, da se je v posameznih kronovinah zelo razširilo tihotapstvo žita in moke, ki tudi v manjšem obsegu ogroža možnost skupnega prehranjevanja, je izdal urad za ljudsko prehrano na politične oblasti stroge ukrepe, s katerim opozarja, da najstrožje nastopijo tako proti prodajalcem, kakor tudi proti kupcem žita in moke. Onim, ki se preskrbujejo sami grozi nevarnost, da se jim odtegne samopreskrbovalna pravica.

Na progi Novo mesto — Straža — Toplice bo uvedeno z dnem 25. avgusta tretji par osebnih vlakov z vozovi 2. in 3. razreda, in sicer v sledečem redu: Vlak št. 2415 Novo mesto odhod ob 10 uri 15 min. ponoči, dohod Straža 10. uri 28 min.; vlak št. 2410 odhod Straža ob 5. uri 27 min. zjutraj, dohod Novo mesto 5. uri 45 min. zjutraj; vlak št. 2410 ima v Novem mestu zvezo z vlakom št. 2212, ki dospe v Ljubljano ob 8 uri 59 min. dopoldne; vlak št. 2415 pa v Novem mestu zvezo z vlakom št. 2212, ki dospe v Ljubljano ob 8. uri 59 min. dopoldne; vlak št. 2415 pa v Novem mestu z vlakom št. 2217, ki zapusti Ljubljano ob 7. uri 4 min. zvečer. To je znatno izboljšanje prometne zveze Straža — Toplice — Ljubljana.

Obvestila za naše državljane v Ameriki. Oblasti v Zedinjenih državah so dovolile, da se smejo pošiljati navadna rodbinska obvestila prostim sorodnikom v Ameriko. Posreduje take vesti (osebna sporočila do 20 besed enkrat na mesec) za Avstrijo „Gemeinsame Zentralbureau, Auskunftsstelle für Kriegsgefangene, Abteilung L, Dunaj, I., Brandstätte Nr. 9. in trgovske stvari oskrbuje ministrstvo za zunanje stvari (Dunaj I., Ballhausplatz 2). Pisma za vojne vjetnike in internirance v Ameriki pa Auskunftsstelle für Zivilpersonen im Auslande des Ministeriums des Äußern na Dunaju I., Eberndorferstraße 3.

Narodni svet slovenski, ki ima postati del celokupnega Narodnega sveta Slovencev, Hrvatov in Srbov, se je ustanovil v Ljubljani v petek dne 17. t. m. Načelnikom je bil izvoljen državni poslanec dr. Anton Korošec. Ustanovne seje so se udeležili kot gostje tudi trije člani izvrševalnega odbora, in sicer ss. Čobal, A. Kristan in Petejan. Vsi trije so posegli jako živahno v debato. S. A. Kristan je izjavil, da jugoslovanska socialnodemokratska stranka formalno ne vstopi v Narodni svet. Za sedaj tudi Dalmatinci niso še vstopili. Ob tej priliki so bile v Ljubljani velike slavnosti. V soboto je imel jugoslovanski klub državnih poslancev ob navzočnosti čeških, hrvaških in srbskih zastopnikov svojo sejo ter končno še zaupno sejo, na kateri se je razpravljalo o vseh vprašanjih, ki spadajo v področje nadaljnjega političnega, gospodarskega in socialnega dela. V nedeljo so še odkrili v Št. Janžu na Dolenjskem dr. Krekovo spominsko ploščo na župnišču, kjer je dr. Krek umrl.

Državni zbor skličejo jeseni začetkoma meseca septembra. Namen temu zasedanju bo „ureditev“ davkov. Dve in pol milijardi znaša primanjkljaj v državnem proračunu, ki ga bodo morali avstrijski državljani, konsumenti pokriti potom indirektnih davkov na najrazličnejše in najnujnejše življenjske potrebščine. Kdor misli, da bo mogoče hoditi v državnem gospodarstvu, se prokletno moti: plačujejo naj tisti, ki si morajo z delom služiti svoj kruh, vojni dobičkarji pa kupičijo milijone iz krvi prebivalstva. To so v resnici že grozne razmere.

Revizija ustave. Kakor poročajo češki listi vendar razpravlja ministrski predsednik Hussarek o ustavni reformi z raznimi poli-

tičnimi voditelji. Vlada izdela v ta namen sedem predlogov.

Načrt za ustavno reformo. Iz krogov vodilnih nemškonačionalnih poslancev poročajo z Dunaja: Nemškonačionalni poslanci se izražajo o nazdevnih Hussarekovih načrtih za ustavno reformo takole: Vsebinska teh vesti ima značaj fantastičnih govoric, ki so brez vsake resne politične podlage. Obračamo se proti tem vestem samo radi tega, ker se jih je v javnosti zlasti v ogrskem časopisju mnogo precenjevalo. Že samo dejstvo, da se govori o pritegnjenju ogrskega teritorija v revizijo ustave, dokazuje, da se teh vesti ne more smatrati za resne. Naj se misli o vrednosti dualizma Avstro-Ogrske, kakor se hoče, to je gotovo, da sedaj ne bo nikar razsoden in resen politik v Avstriji hotel imeti to dualistično sestavo, kaj še da bi jo hoteli spremeniti sedanji vladi. Nemci v Avstriji so tega prepričanja, da je smoteno politično skupno delovanje med Nemci in Madžari na temelju dualizma najboljšje jamstvo za politično in gospodarsko prospevanje obeh delov in za zagotovitev obstoja z Nemčijo tesno zvezane avstro-ogrške monarhije.

Dr. pl. Seidlerja je cesar 20. t. m. zaprisegel kot ravnatelja kabinetne pisarne.

Nemški socialni demokrati za federalizacijo Avstrije. Dne 18. t. m. se je vršila v Zell am See konferenca zastopnikov socialno demokratičnega delavstva v alpskih deželah. Navzočih je bilo po pet zastopnikov s Štajerskega, Koroškega, Tirolskega, Solnograškega in Zgornje Avstrijskega, potem zastopnik strankinega načelstva dr. Ellenbogen, Seliger iz nemške Češke in poslanec dr. Renner. Sprejeli so resolucijo, v kateri zahtevajo polno pravico do samoodločbe za vse narode v Avstriji; vsak narod imej pravico, da si ustvari lastno državo v okviru federativne zvezne države. Tudi jugoslovansko vprašanje se mora rešiti v tem zmislu. Le na ta način more Avstrija ozdraviti.

V solnograških pogajanjih med Avstro-Ogrsko in Nemčijo je nastopila, kakor poročajo z Dunaja, mala pavza. Do sedaj se je izdelal program, ki vsebuje splošne smeri za nadaljna carinska pogajanja. Ta program se predloži obema, oziroma vsem trem vladam v odobrenje in potem se bodo pogajanja nadaljevala, ako se program odobri. Medtem pa se hočejo referenti pomenkovati o državno finančnih in železniško-tarifaričnih vprašanjih.

Obraznava proti „Napreju“ zaradi dopisov o zagorski aprovizaciji se bo vršila dne 30. avgusta pred ljubljansko poroto.

Deželna zadruga sodavičarjev naznanja, da bo zvišala cene svojih izdelkov iz vodč. češ, da je vse dražje. To je najbrže zafrkljiv odgovor na določitev cen izdelkov sodavičarske obrti. Konzumenti naj se drže predpisanih cen, višje nat naznanijo oblastim.

Rudarji in železarski delavci na Češkem so predložili ravnateljstvu svoje zahteve glede mezdnih in delovnih razmer. Zahtevajo 100 odstotkov višje plače, osemurni delavnik v železni industriji, zvišanje akordnih plač in dni za 100 odstotkov, 25 odstotkov višje plače za nočno delo. Prazniki se naj plačujejo za 50 odstotkov bolje kot navadni delavniki, nedelja pa bodi prosta. Tudi plavžarski delavci zahtevajo uvedbo osemurnega delavnika. Pogajanja se prično v kratkem.

Žalostna železničarska statistika. Po izkazu zavarovalnice proti nezgodam avstrijskih železnic je bilo v letih 1914 do 1917 povprečno 328.524 zavarovanju podvrženih oseb zaposlenih pri železnih. 22.544 jih je vsako leto doletela kaka nezgoda; od teh je bilo 2964 bolnih dalje nego štiri tedne, 4602 slučajev je skončalo s popolno delovno nezmožnostjo. Povprečno na leto je bilo 293 oseb v izvrševanju svoje službe ubitih. Povprečno je bilo vsak dan 62 ranjenih, dnevno 12 stalno za delo ne-

sposobnih pohabljenec, vsak teden 5 mrtvih.

Tobačna letina, ki je bila že lansko leto v Hercegovini dobra, obeta letos biti še mnogo boljše. Strokovnjaki sodijo, da bo dala letošnja žetev približno še enkrat toliko, kakor lanska, namreč okroglih 60 tisoč metr. stotov.

Slive v Bosni. Sliv bodo natrgali v Bosni nad 20 tisoč vagonov letos. Deloma jih bodo posušili, deloma porabili za pridelovanje žganja; ostanek šele pride v trgovino kot sveže blago.

Kazen za goljufe. Pristojni senat je izrekel nekatere znatne kazni za dražilce cen. Priznal je nekemu trgovcu z usnjem 4 tedne zapora in globe 973 000 kron, v slučaju neiztrljivosti 6 mesecev zapora; nekemu kovinskemu industrijalcu 5 tednov in globe 568.000 kron, oziroma 6 mesecev; nekemu trgovcu s svilo globe 319 100 K ali pa 6 tednov in nekemu mesarju 195.090 kron globe ali pa 3 tedne zapora.

Svetovni pregled.

Vojne še letos konec? Aliiranci upajo, kakor poroča „Corriere della Sera“, da se vojna še letos odloči. Sporazum zbira na zahodu ogromne množice vojaštva.

Posredovanje za mir. „Journal de Geneve“ poroča, da sta dospela generalni tajnik nizozemske lige za trajen mir in zastopnik Narodnega sveta v Lucern, kjer se bo vršila pacifistična konferenca, katere se udeleži tudi poslanec Erzberger. Iz Stockholma poročajo: Guttemplerska loža je naslovila na švedsko vlado zahtevo, naj da inicijativo za mirovna pogajanja. Državni minister je po posvetovanju s svojimi zavezniki odgovoril, da bi bila klub živahni želji vlade za sodelovanje v svrhu, da se konča svetovna vojna, inicijativa z njene strani nezmisljena, dokler niso vojujoče se države pripravljene, da se izrečejo za pogajanja.

Sklepi v nemškem glavnem stanu. Avstrijski cesar je bil v nemškem glavnem stanu. Tam so se sešli tudi državni osrednjih držav. O čem so se posvetovali, ni znano. Uradni komunike ne pove nič jasnega, ker se vse to, kar se je tam sklepalo, ne tiče javnosti. Časopisje razmotriva in ugiblje. Morda so govorili tam o vojnem položaju morda o Poljski, morda o obmejnih ruskih državah, morda o razmerju Turčije in Bulgarije do centralnih držav, morda o notranje političnih razmerah v Nemčiji in Avstro-Ogrski. Govorili so morda o miru, o predlogih za mirovna pogajanja. Vse je mogoče in o vsem ne vedo enako kakor narodi tako tudi ne ustavne korporacije, državni zbori. Iz vseh polemik je posnemati le to, da je bilo najbrže najvažnejše vprašanje rešitev poljskega vprašanja. Sklepa se to iz tega, ker pišejo nemški listi, da

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo da je v soboto 34. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki majo prispevek plačan samo do 24 tedna, se opozarjajo da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 27. prispevek t. l. že poravnal. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

mora Nemčija dobiti za rešitev poljskega vprašanja v avstro-poljskem zmislu zadoščenje s tem, da se koristi Nemčiji ne izmuznejo iz rok. Če postane res avstrijski nadvojvoda kralj poljski, potem je naravno, da postaja Nemčija sumna in bo skušala z jamčiti svojo ingerenco nad nekdanjimi ruskimi deželami. Sploh pa so take stvari tako eminentnega javnega pomena, da bi jih že smeli reševati po načelu samoodločbe narodov. Zakaj pa imamo ustavna zastopstva? In narodi so tudi zreli? Najnovejše vesti pa zopet pravijo, da ima dobre šanse za poljski prestol vojvoda Urah. Torej sama ugibanja o zakulisni politiki, ki ima povsem nedemokratični značaj. Čudno je pa zlasti to, da cenzura ne dopušča brskati po teh tajnih posvetovanjih. Naj so se posvetovali visoki gospodje o čemer koli, pa bi bilo po našem mnenju najbolj važno vprašanje miru zlasti po novem vojnem položaju in po izvidu nadaljnjega razvoja. Casten mir brez aneksij, brez vojne odškodnine in ob samoodločevanju narodov je danes, kakor še nikdar, glavni postulat časa. Torej!

Nemške strokovne organizacije v letu 1917. Poročilo generalne komisije nemških strokovnih organizacij o delovanju centralnih zvez v letu 1917 leži pred nami. Predvsem lahko zaznamujemo dejstvo, da se je število članov zvišalo. 47 centralnih zvez, ki so imele pred vojno 2 1/2 milijona članov, je nazadovalo do konca leta 1916 na 934 834 članov. Leta 1917 se je njih število zopet povišalo, tako da je bilo koncem leta 1 264 714 članov. Število ženskih članov je znašalo 330.146, tako da je preskočilo število ženskih članov pred vojno. Tudi dohodki so povečali od 34 na 39 milijonov, dočim so se zmanjšali stroški od 30 na 28 1/2 milijona.

Ljeninov svetovalec. Iz Berna poročajo: Ljenin je svojega intimnega prijatelja švicarskega socialista Karla Moora povabil v Moskvo kot častnega gosta sovjetske vlade. Moor je že odpotoval v Rusijo. Boljševiki so poklicali Moora, ki uživa v stranki največji ugled, v svrhu posvetovanja o važnih taktičnih vprašanjih. Moor je baje določen za posredovalca med boljševiki in levičarskimi socialnimi revolucionarji. Zadnje imenovani smatrajo Moora istotako za ugledno avtoriteto, tako da se mu morda posreči posredovanje med obema strankama. Da smatrajo boljševiki svojo pozicijo v Rusiji za trdno, izbaja že iz dejstva, da so 70 let starega Moora pregovorili za vožnjo v Rusijo.

Ministrski svet v Versaillesu. Iz Berna, 18. avgusta. Rimski listi poročajo, da se zbere interaliirani vojni in ministrski svet prihodnji teden v Versaillesu. Listi pripisujejo konferenci izreden pomen in napovedujejo važna diplomatska pogajanja. Zastopnik pariškega lista „Excelsior“ je imel pogovor z nekim visokim diplomatom četverozveze, ki je rekel, da mora vojaškemu enotnemu poveljstvu slediti tudi diplomatska enotnost.

Italijanski socialistični kongres v Rimu. Iz Lugana poročajo, da je socialistično strankino vodstvo sklenilo sklicati strankin kongres v Rim začetkom septembra. Vlada pa je dovolila kongres samo v obliki privatne zaključne prireditve.

Francoski in angleški delavci so silno razjarjeni, ker jim ententa ne mara izdati potnih listov za mednarodni kongres v Švici, ki ga sklicuje mednarodna socialistična pisarna ob pokroviteljstvu Troelstre. Francoski socialisti nameravajo prirediti ob otvoritvi francoske zbornice dne 7. septembra veliko mirovno manifestacijo. Gibljejo se tudi angleški delavci. Škotski rudarji so sprejeli v svoji zvezni seji z 41 glasovi proti 19 ostro resolucijo proti vladi: Povsod se pojavlja med delavstvom nejevolja proti nadaljevanju brezkončnega prelivanja krvi. Upajmo, da vendar enkrat zasije rdeča zarja osvoboditve iz te grozovite nesreče, v kateri najbolj trpi proletarijat vsega sveta, ne da bi utegnil

pričakovati kakih koristi iz svojega grozovitega trpljenja.

Angleška vlada odklanja potne liste za kongres v Švici. Glede odklonitve angleške vlade, ki odklanja izdajo potnih listov angleškemu delavcem v svrhu sestanka s Troelstro, je izjavil Henderson v Cardiffu, da politika angleške vlade pač zasleduje tendenco, naj se delavskim delegatom izdajajo potni listi le tedaj, če gre za misije v vladnem interesu. Z ozirom na to postopanje bo dalo delavstvo primeren odgovor na kongresu v Darby, ki se viši prihodnji mesec.

Produkcija premoga na Angleškem je padla za 60 ton na rudarja in leto v primeri s produkcijo pred 30 in 40 leti.

Nemiri na Japonskem. Vsled visokih cen rize je prišlo baje v raznih krajih na Japonskem, med njimi tudi v glavnem mestu, do resnih nemirov. Ljudstvo je navalilo na razna skladišča in jih cropalo. Mnogo ljudi je bilo pri teh nemirih ranjenih in ubitih. Vlada je sklenila izdati podporo za najhujše prizadeto prebivalstvo. Nemiri se vedno bolj širijo.

Kako kradejo v Nemčiji. Neki južno-nemški zavarovalni list prinaša statistiko vlomov v velikih mestih. Izplačila iz naslova zavarovalnin proti vlomom in tatvinam so narasla za štirikratno. V Berlinu je bilo izplačanih samo zavarovalnin proti tatvinam 4.400 000 mark proti 1.600 000 mark l. 1914. Strašne so številke glede tatvin pri paroplovnih družbah in pruskih državnih železnicah. L. 1914 so plačale železnice in družbe 4.200 000 mark odškodnine, leta 1917 pa nekako 57 milijonov mark.

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Zaveden delavec in zavedna delavka storita svojo dolžnost vedno o pravem času, ker poznata koristi organizacije, ker vesta, da je organizacija nujno potrebna za dosego boljših delovnih in mezdnih razmer.

**SRBEČICA
GARJE
LIŠAJ
HRASTE**

Najzaneslivejše sredstvo proti temu je

PARATOL
domače mazilo.

Ne maže, je brez duha, torej tudi čez dan uporabno. Velik lonček K 5— dvojni lonček 9 K.

PARATOL - PRAŠEK Škatlja 3— K. varuje občutljivo kožo

Qboje se dobi proti predplačilu ali povzetju pri
PARATOL DELAVNICE lekarnara Ulmer,
Budapešta VII-13., Rózsa-utca 21.

Vsaka žena

naj bere moje velezanimivo navodilo o

moderni negi prs.

Preizkušen svet, če uveneno ali niso dovolj polne!

Pišite zaupljivo na naslov:

Ida Krause, Pressburg

(Ograko), Schanzstrasse 2. Abt. 97

Ne stane nič

Okrajna bolniška blagajna

v Ljubljani

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/210—1/211		Turjaški trg št. 4. Frančiškanska ul. 2.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in s' n.
Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.
Ceniki se dobe za-
stoj in franko.

Učiteljska tiskarna

registrovana zadruga z omejeno zavazo-
LJUBLJANA, Frančiškanska ulica št. 6.

Tiskovine za šole, župan-
stva in urade. Najmoder-
nejše plakate in vabila za
shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za
tiskanje listov, knjig, bro-
šur, itd.

Stereotipija. Litografija.